

Huvudman

Gnesta kommun
gnesta.kommun@gnesta.se

Beslut

Datum 2024-11-14
Dnr 2024:6556
Sida 1 (14)

Ärendet

Tillsyn av grundskolan Frejaskolan F-9 i Gnesta kommun.

Beslut

Föreläggande

Skolinspektionen förelägger med stöd av 26 kap. 10 § skollagen (2010:800) Gnesta kommun att senast den **31 augusti 2025** ha vidtagit nedan angivna åtgärder avseende brister rörande betygssättning och betygskataloger. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas till Skolinspektionen.

Om Gnesta kommun inte följer detta föreläggande kan mer ingripande sanktioner komma att aktualiseras.

Beslutet om föreläggande gäller omedelbart enligt 26 kap. 10 § tredje stycket skollagen. Beslutet om föreläggande får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Gnesta kommun ska vidta följande åtgärder

Betygssättning

1. Se till att beslut om betyg, när undervisningen bedrivs av en eller flera lärare som inte är legitimerade, fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Huvudmannen ska i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder senast den 31 augusti inkomma med en redogörelse för hur ovanstående har säkerställts vid betygssättning vårterminen 2025. (3 kap. 16 § skollagen).

Betygskataloger

2. Se till att beslut om betyg dokumenteras i en betygskatalog i enlighet med författningarnas krav. Det innebär att den eller de lärare som har beslutat om ett betyg ska datera uppgiften om betyg i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt. (6 kap. 10 § skolförordningen samt 7 § Skolverkets föreskrifter om betygskatalog [2011:123]).
3. Se till att det av betygskatalogen framgår om ett betyg har beslutats efter prövning, om ett betyg har rättats eller ändrats samt när detta har gjorts. Såväl det gamla som det nya betyget ska framgå och den

eller de som har beslutat om nytt betyg efter prövning, rättelse eller ändring ska datera och signera uppgiften i betygs katalogen. (9 och 15 §§ Skolverkets föreskrifter om betygs katalog [2011:123]).

4. Se till att rektorn i egenskap av rektor endast signerar betygs katalogen i de fall som skollagen och skolförordningen föreskriver. (3 kap. 16 § skollagen och 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen).

Gällande punkt 2-4 ska huvudmannen i samband med redovisningen av vidtagna åtgärder den 31 augusti inkomma med samtliga betygs kataloger med slutbetyg i matematik i årskurs 9 för läsåret 2024/25.

Anmärkning

Skolinspektionen tilldelar med stöd av 26 kap. 11 § skollagen (2010:800) Gnesta kommun en anmärkning avseende brister rörande prövning. Gnesta kommun ska senast den **31 augusti 2025** vidta de åtgärder som huvudmannen bedömer är nödvändiga för att avhjälpa påtalad brist. De vidtagna åtgärderna ska senast samma dag skriftligen redovisas för Skolinspektionen.

Beslutet om anmärkning får enligt 28 kap. 2 och 18 §§ skollagen inte överklagas.

Områden utan konstaterade brister

Skolinspektionen avslutar ärendet i de delar det avser garanterad undervisningstid, genomförande av nationella prov, särskilt beaktande av resultatet på det nationella provet samt praktisk arbetslivsorientering.

Redovisning av åtgärder

Redovisningen av de vidtagna åtgärderna skickas via e-post till skolinspektionen.linkoping@skolinspektionen.se, eller per post till Skolinspektionen, Box 330, 581 03 Linköping. Hänvisa till Skolinspektionens diarienummer för ärendet (dnr 2024:6556) i de handlingar som sänds in.

Om ärendet

Skolinspektionen har utifrån uppgifter om eventuella missförhållanden under hösten 2024 inlett en tillsyn av Frejaskolan F-9 i Gnesta kommun.

I tillsynen har Skolinspektionen kontrollerat om verksamheten vid Frejaskolan F-9 följer gällande bestämmelser om undervisning och lärande samt bedömning och betygssättning.

Tillsynen har genomförts genom intervjuer med elever, lärare och rektorn samt lektionsobservationer den 8 oktober 2024, den 9 oktober 2024 och den 14 oktober 2024. Som en del av tillsynen har även dokumentation granskats, bland annat åtgärdsprogram, sammanställningar av resultat från nationella prov och betygskataloger. Huvudmannen har yttrat sig över allt material av betydelse för beslutet.

Motivering av beslutet

Huvudmannen ansvarar för att utbildningen genomförs i enlighet med bestämmelserna i skollagen, föreskrifter som har meddelats med stöd av skollagen och de bestämmelser för utbildningen som kan finnas i andra författningar (2 kap. 8 § skollagen). Vidare ska huvudmannen se till att nödvändiga åtgärder vidtas om det framkommer att det finns brister i verksamheten (4 kap. 7 § skollagen).

Föreläggande

Betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av dokumentationsinhämtning före tillsynen samt av intervjuer med lärare och rektorn framgår att rektorn från och med läsåret 2023/24 ansvarar för och bedriver undervisning i matematik för en grupp elever i årskurs 9. Vidare framgår att rektorn beslutar om betyg för dessa elever. Av intervju med rektorn framgår även att rektorn i förekommande fall beslutar om betyg efter provningar i obligatoriskt anordnad lovskola i juni för årskurs 9. I dokumentationsinhämtning före tillsynen och i intervju uppger rektorn att han har lärarexamen i matematik samt i idrott och hälsa men inte har lärarlegitimation. Av dokumentationsinhämtningen framgår att det finns undervisande lärare på skolan som är legitimerade.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas.

Om läraren eller lärarna inte är legitimerade, ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn. (3 kap. 16 § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans arbete med betygssättning. Utredningen visar att lärare som saknar legitimation inte beslutar om betyg tillsammans med en lärare som är legitimerad, vilket är en brist utifrån författningarnas krav. Att lärare som saknar legitimation beslutar om betyg utan tillräckligt stöd av en legitimerad lärare innebär att det finns en uppenbar risk att betygen inte motsvarar elevernas kunskaper utifrån kursplanernas betygskriterier. Tillsynen visar att det finns flera legitimerade lärare på skolan som kan bistå icke legitimerade lärare med betygssättningen.

Betygskatalogen

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Skolinspektionen har i samband med tillsynen granskat skolans betygskatalog med slutbetyg i årskurs 9 i ämnet matematik läsåren 2022/23 och 2023/24.

Av Skolinspektionens granskning av betygskatalogerna framgår att rektorn signerar betyg i egenskap av rektor, vilket framgår bredvid hans egenhändiga signatur på betygskatalogen, för de elever vars betyg han har beslutat om. Vidare framgår av granskningen att både det gamla slutbetyget och det nya slutbetyget efter prövning under lovskola i juni inte anges i betygskatalogen. Två betyg anges visserligen för två elever läsåret 2022/23 men i en kolumn som enligt betygskatalogen är reserverad för ändringar och rättelser enligt 3 kap. 19-20 §§ skollagen. För övriga elever som läst upp betygen på lovskolan i juni anges endast det nya slutbetyget. Av intervju med rektorn framgår att dessa övriga elever är sex elever läsåret 2022/23 och fyra elever läsåret 2023/24.

En betygskatalogs signatur i en klass är undervisande lärares medan egenhändig signatur är rektorns. Rektorn och huvudmannen har bekräftat detta i kompletteringar den 15 oktober 2024 och den 6 november 2024. I samma klass står undervisande lärares signatur på raden efter en elevs slutbetyg E, med en notering i kolumnen som är reserverad för ändringar och rättelser att betyget F har ändrats till E. Läraren i fråga uppger i intervju att hen gav eleven F i slutbetyg och inte ändrat betyget till E. Av huvudmannens komplettering den 6 november framgår att det är rektorn som ändrat det underkända betyget, antingen för att rektorn själv har genomfört komplettering eller lovskola och signerat betygskatalogen eller för att en lärare på lovskolan har genomfört en komplettering men är obehörig och rektorn har då signerat betygskatalogen. Rektorn har i intervju uppgett att rektorn kan signera betyg när en lärare meddelar

rektorn att en elev har kompletterat i ett ämne inför betygssättning, om läraren är obehörig.

I samtliga granskade betygskataloger signerar undervisande lärare betygskatalogen med sina initialer efter vart och ett av elevernas slutbetyg. På samma rader saknas lärarens egenhändiga signatur och datering. Datering på dessa rader framgår endast vid de två nya betyg som angivits som ändringar läsår 2022/23.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med skollagen och andra författningar (3 kap. 14 § skollagen).

Betyg ska sättas i grundskolans ämnen i slutet av varje termin från och med årskurs 6 i de ämnen som eleven har fått undervisning i under terminen (10 kap. 15 § första stycket skollagen). Som betyg ska någon av beteckningarna A, B, C, D, E eller F användas. Om det saknas underlag för bedömning av en elevs kunskaper i ett ämne på grund av elevens frånvaro, ska betyg inte sättas i ämnet (10 kap. 17 och 18 §§ skollagen).

Betyg ska beslutas av den eller de lärare som bedriver undervisningen vid den tidpunkt när betyg ska sättas. Om läraren eller lärarna inte är legitimerade ska beslutet fattas tillsammans med en lärare som är legitimerad. Kan dessa inte enas ska betyget beslutas av den legitimerade läraren under förutsättning att han eller hon är behörig att undervisa i det ämne som betyget avser. I annat fall ska betyget beslutas av rektorn (3 kap. 16 § skollagen).

I 6 kap. 3-6 §§ skolförordningen finns kompletterande bestämmelser om vem som ska besluta om betyg.

Ett betyg som innehåller en uppenbar oriktighet till följd av ett skrivfel eller liknande förbiseende får rättas av rektorn. Innan rättelse görs ska rektorn ge eleven och elevens vårdnadshavare tillfälle att yttra sig, om det inte är obehövligt. (3 kap. 19 § skollagen).

Finner den eller de som har fattat ett beslut om betyg att beslutet är uppenbart oriktigt på grund av nya omständigheter eller av någon annan anledning, ska denne eller dessa ändra beslutet, om det kan ske snabbt och enkelt. En sådan ändring får inte innebära att betyget sänks. Ändringen ska göras av rektorn om den som har fattat det ursprungliga beslutet inte längre är anställd av huvudmannen eller är förhindrad på grund av något annat liknande skäl, det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer

och någon eller några av dem inte längre är anställda av huvudmannen eller är förhindrade på grund av något annat liknande skäl, eller det ursprungliga beslutet har fattats av flera personer och dessa inte kan enas. (3 kap. 20 § skollagen).

Beslut om betyg ska dokumenteras i en betygskatalog. Rektorn ansvarar för att betygskatalogen förs (6 kap. 10 § skolförordningen).

Enligt Skolverkets föreskrifter om betygskatalog (SKOLFS 2011:123) ska betygskatalogen utformas så att den skyddas mot förlust och olovlig ändring samt så att dokumentets äkthet över tiden kan säkerställas (3 §). Skolenheten ska ha rutiner för att säkerställa att samtliga beslut om betyg i betygskatalogen har fattats av den eller de som enligt 3 kap. 16 § skollagen ska besluta om betyg (4 §). Betygskatalogen ska föras löpande. Betygskatalogen får föras på papper eller elektroniskt (5 §). Beslut om betyg ska föras in i betygskatalogen dels i slutet av varje termin då betyg ska beslutas, dels i anslutning till att ett ämne har avslutats (6 §). Den eller de som beslutar om ett betyg ska datera uppgiften i betygskatalogen och förse uppgiften med sin egenhändiga signatur. Om betygskatalogen förs elektroniskt får uppgiften i stället skrivas under elektroniskt (7 §). En betygskatalog i grundskolan ska innehålla ämnets namn och elevens betyg i respektive ämne. Ett betyg efter provning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Beslut om att inte sätta betyg ska enligt 6 kap. 19 § skolförordningen (2011:185) i grundskolan markeras med ett horisontellt streck (9 §). Rättelser och ändringar av betyg ska anges i betygskatalogen. Om ett betyg rättas eller ändras ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Rättelser och ändringar ska dateras och signeras. Det ska framgå av betygskatalogen om det är en rättelse eller ändring som är beslutad (15 §).

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns flera brister i skolans arbete med betygskatalogen. Tillsynen visar att rektorn enligt betygskatalogen signerar betyg i egenskap av rektor, vilket är en brist. Rektorn beslutar om och signerar endast betyg i de undantagsfall som anges i 3 kap. 16 § skollagen.

Tillsynen visar också att både det gamla slutbetyget och det nya slutbetyget efter provning under lovskola i juni inte anges i betygskatalogen, vilket är en brist. Ett betyg efter provning ska framgå av betygskatalogen. Om eleven har ett betyg i ämnet sedan tidigare ska såväl det gamla som det nya betyget framgå. Elever som deltar i obligatoriskt anordnad lovskola efter årskurs 9 har redan fått slutbetyg när de börjar i lovskolan. Om en elev i anslutning till lovskola efter årskurs 9 genomgår provning i ett eller flera ämnen har eleven rätt att få ett nytt slutbetyg.

Vidare visar tillsynen att rektorn signerat en av betygskatalogerna med sin egenhändiga signatur vid undervisande lärares namnförtydligande, vilket i sig är en brist.

Rektorn har ändrat ett betyg antingen för att rektorn själv har genomfört komplettering eller lovskola, eller för att en lärare på lovskolan har genomfört en komplettering men är obehörig och rektorn har då signerat betygskatalogen. Det nya betyget står noterat som en ändring enligt 3 kap. 20 § i skollagen i betygskatalogen. Ingen av de situationer som rektorn beskriver är dock förenlig med vad som anges gällande ändring av betyg enligt 3 kap. 20 § skollagen. Denna paragraf ger inte möjlighet att ändra ett betygsbeslut på grund av att eleven efter att betyget har satts utför prestationer som visar att han eller hon har de kunskaper som krävs för ett högre betyg. I sammanhanget bedömer Skolinspektionen att det är en brist att rektorn kan signera betyg när annan undervisande personal meddelar rektorn att en elev har nått godkänt betyg i ett ämne om den undervisande personalen är obehörig. Rektorn signerar endast betyg i de fall som anges i 3 kap. 16 § skollagen.

Skolinspektionen bedömer också att det är en brist att varje betyg inte har en egenhändig signatur och datering. Då varje betyg är ett beslut ska det vid varje betyg finnas en egenhändig signatur och datering.

Anmärkning

Prövning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Rektorn uppger i intervju att vid prövning i matematik under lovskola i juni för årskurs 9 prövas eleverna på de kunskapsområden eller "luckor" där de inte tidigare har visat godkända kunskaper. Prövningen kan bestå av delar som eleven inte har lyckats med på det nationella provet i matematik eller delar av det centrala innehållet där eleven inte har uppnått godkända kunskaper, till exempel algebra. Rektorn uppger den 29 oktober i synpunkter på tjänsteanteckningen att lovskolan i juni är ett sätt för eleverna att komplettera sina slutbetyg. Av intervju med rektorn framgår att sex elever läsåret 2022/23 och fyra elever läsåret 2023/24 på så sätt har kompletterat för godkända slutbetyg.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn ska se till att betyg sätts i enlighet med denna lag och andra författningar. (3 kap. 14 § skollagen)

Av skollagen framgår att när betyg sätts efter det att ett ämne har avslutats ska läraren göra en sammantagen bedömning av elevens kunskaper i förhållande till de betygskriterier som gäller för ämnet och sätta det betyg som bäst motsvarar elevens kunskaper. Samtliga kriterier för betyget E ska dock vara uppfyllda för att eleven ska kunna få ett godkänt betyg.

Regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer kan med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen meddela föreskrifter om betygskriterier. (10 kap. 20 § skollagen)

Av skollagen framgår att den som vill ha betyg från grundskolan har rätt att genomgå prövning för betyg. Denna kan avse hela utbildningen i grundskolan eller ett eller flera ämnen som ingår i utbildningen. Detta gäller även den som tidigare har fått betyg i ett avslutat ämne eller slutbetyg från grundskolan.

Den som har fått undervisning i lovskola enligt 23 b § andra stycket ska av huvudmannen erbjudas att i anslutning till lovskolan genomgå prövning för betyg i de ämnen undervisningen i lovskolan har avsett.

Bestämmelserna om betygssättning i detta kapitel och i 3 kap. ska i tillämpliga delar gälla i fråga om prövningen. (10 kap. 23 § skollagen)

Av skollagen framgår att en huvudman ska erbjuda lovskola till elever i årskurs 9 som riskerar att inte uppfylla betygskriterierna för betyget E i ett eller flera ämnen och som därigenom riskerar att inte uppnå behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskolan ska anordnas på loven under läsåret och uppgå till sammanlagt minst 25 timmar.

En huvudman ska också, om inte annat följer av fjärde stycket, erbjuda lovskola till elever som har avslutat årskurs 9 utan att ha uppnått behörighet till ett nationellt program i gymnasieskolan. Lovskolan ska anordnas i juni samma år som eleven avslutat årskurs 9 och uppgå till sammanlagt minst 50 timmar.

Tiden för lovskola enligt första och andra styckena ingår inte i den minsta totala undervisningstiden enligt 5 §.

En huvudman får från ett erbjudande enligt andra stycket räkna av den tid som eleven deltagit i lovskola som huvudmannen frivilligt anordnat från och med augusti det år eleven påbörjar årskurs 9 till och med vårterminen påföljande år. Om eleven har deltagit minst 50 timmar i sådan undervisning behöver huvudmannen inte lämna något erbjudande enligt andra stycket. (10 kap. 23b § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Skolinspektionen bedömer att det finns brister i skolans genomförande av provningar. Tillsynen visar att provningar i matematik på lovskolan i juni för elever i årskurs 9 används som kompletteringar där endast en del eller delar av ämnet provas för att eleven ska få möjlighet att uppnå ett godkänt slutbetyg. Detta medför en risk att provningarna inte blir tillräckligt breda och relevanta så att det går att jämföra med ämnets syfte och centrala innehåll samt betygskriterierna. En provning får inte vara en komplettering där endast vissa delar av betygskriterierna provas.

Val av ingripande

Skolinspektionen får i stället för att meddela ett föreläggande tilldela en huvudman som står under dess tillsyn en anmärkning vid mindre allvarliga överträdelser av vad som gäller för verksamheten (26 kap. 11 § skollagen). Huvudmannen är då skyldig att inom viss tid åtgärda de brister som föranlett anmärkningen. Gnesta kommuns verksamhet vid Frejaskolan F-9 uppfyller inte författningarnas krav vad gäller provningar. Utredningen och påvisade brister är begränsade till provningar som sker under obligatoriskt anordnad lovskola i juni för elever i årskurs 9 och till provningar i ett ämne, matematik. Mot denna bakgrund bedömer Skolinspektionen bristen som mindre allvarlig och finner därför skäl att tilldela Gnesta kommun en anmärkning.

Områden utan konstaterade brister

Garanterad undervisningstid

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av information som inkommit före tillsynen samt av intervjuer med rektorn och lärare framgår att skolan uppfyller den garanterade undervisningstiden i matematik som är 400 timmar per elev på högstadiet. Detta gäller även för de elever där rektorn av olika skäl har ett särskilt upplägg för matematikundervisningen då dessa elevers undervisning sker på samma schemapositioner som den klass dessa elever tillhör. Av utredarnas

lektionsobservationer samt av intervjuer med elever, lärarna och rektorn framgår att lektionstiden så gott som alltid nyttjas fullt ut för undervisning.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att rektorn beslutar om sin enhets inre organisation och ansvarar för att fördela resurser inom enheten efter barnens och elevernas olika förutsättningar och behov. Rektorn fattar i övrigt de beslut och har det ansvar som framgår av särskilda föreskrifter i denna lag eller andra författningar. Rektorn får uppdra åt en anställd eller en uppdragstagare vid förskole- eller skolenheten som har tillräcklig kompetens och erfarenhet att fullgöra enskilda ledningsuppgifter och besluta i frågor som avses i första stycket, om inte annat anges. (2 kap. 10 § skollagen)

Av skollagen framgår att den totala undervisningstiden för varje elev i grundskolan ska vara minst 6 890 timmar. Vidare framgår att regeringen får meddela föreskrifter om fördelningen av undervisningstiden (timplan). (10 kap. 5 § skollagen)

Av timplanen för grundskolan framgår hur undervisningstiden i ämnen ska fördelas på låg-, mellan- och högstadiet. Huvudmannen ska efter förslag av rektorn besluta om fördelningen av undervisningstiden mellan årskurserna. (9 kap. 3-4 §§ skolförordningen samt bilaga 1 skolförordningen)

Av bilaga 1 till skolförordningen framgår den garanterade undervisningstiden för respektive ämne under låg- och mellanstadiet. Vidare framgår att den garanterade undervisningstiden i matematik på högstadiet är 400 timmar.

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte annat än att verksamheten uppfyller författningarnas krav inom detta område. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Genomförande av nationella prov

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervju med lärarna framgår att rektorn övervakade det nationella provet i matematik i årskurs 9 för de elever som rektorn stöttade i undervisningen läsåret 2022/23. Rektorn övervakade även det nationella provet i matematik i årskurs 9 för de elever vars undervisning rektorn ansvarade för läsåret 2023/24. Lärarna uppger att när de rättade de nationella proven uppmärksammade de att några elever, som läste

matematik i den gruppen som rektorn övervakade, presterade förvånansvärt bra på vissa delar av det nationella provet.

Av intervju med rektorn framgår att läsåret 2022/23 stöttade rektorn dessa elever i matematik när de gick i årskurs 9. Under de omständigheterna utvecklar eleverna kunskaper på ett annat sätt enligt rektorn. Rektorn förtydligar i intervju och i synpunkter på tjänsteanteckningen den 29 oktober att han under det nationella provet i matematik gav dessa elever anpassningar inom ramen för instruktionerna till det nationella provet, till exempel genom att låta eleverna skriva proven avskilt, få stöd i prioriteringar eller för en elev med språkstörning ge hjälp med tolkning. Rektorn uppger samma förklaring till elevernas goda resultat på det nationella provet i matematik läsåret 2023/24.

Rättslig reglering

Av Skolverkets föreskrifter (SKOLFS 2013:19) om hantering och genomförande av nationella prov framgår bland annat att skolenheten ska ha rutiner så att eleverna genomför ett prov på ett likvärdigt sätt och på ett sådant sätt att ett prov kan användas som underlag vid en bedömning av elevernas kunskaper i det ämne eller den kurs som provet avser.

Vid provgenomförandet ska eleverna ha tillgång till sådant material som anges i lärarinformationen för varje prov. I lärarinformationen anges vilka hjälpmedel som är tillåtna. Mobiltelefon eller annan elektronisk utrustning är inte tillåtna hjälpmedel, om inte annat särskilt anges i lärarinformationen. (18 §)

Eleverna ska genomföra ett prov på det sätt som anges i lärarinformationen för provet. (19 §)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gnesta kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller genomförande av nationella prov. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Särskilt beakta resultatet på nationella prov vid betygssättning

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av statistik framgår att slutbetyg i matematik i årskurs 9 skiljer sig från resultaten på det nationella provet i matematik i samma årskurs. Skolverkets statistik visar att 51 % av eleverna fick ett högre slutbetyg i matematik än sitt betyg på det nationella provet läsåret 2021/22. För läsåret 2022/23 var siffran 52 %. Denna skillnad är högre än riksgenomsnittet. Underlag som utredarna har fått tillgång till visar att 42

% av eleverna i årskurs 9 fick ett högre slutbetyg i matematik än sitt betyg på nationella provet läsåret 2023/24.

Lärarna uppger att det nationella provet är viktigt när de sätter slutbetyg och att de tar hänsyn till elevers resultat på det nationella provet. Lärarna uppger att i de fall som slutbetyg skiljer sig från resultat på det nationella provet kan det vara elever som till exempel presterat mycket bra i tre år men som fick en eller två poäng under gränsen för att nå ett visst betyg på nationella provet och som då fick det högre betyget i slutbetyg. Lärarna uppger vidare att elever kan uppvisa kunskaper under den tid som löper från det nationella provet till när slutbetygen sätts. Det kan då hända att en elev uppvisar nya kunskaper på ett område och därmed når ett slutbetyg som är ett steg högre än resultatet på det nationella provet.

På frågan vad det innebär att särskilt beakta resultatet på de nationella proven uppger rektorn att det nationella provet har särskild betydelse för den sammanvägda bedömningen. Resultatet ska särskilt beaktas men det kan också finnas särskilda skäl att inte beakta resultatet. Rektorn uppger att som undervisande lärare upplever han att det ibland är svårt att veta när undantagen ska tillämpas.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att vid betygssättning enligt 19 och 20 §§ i ett ämne som det ges ett nationellt prov i ska elevens resultat på det provet särskilt beaktas. Provresultatet eller resultat på delprov ska dock inte särskilt beaktas om det finns särskilda skäl. (10 kap. 20a § skollagen)

I förarbetena till bestämmelsen anges bland annat att formuleringen att elevens resultat på det nationella provet särskilt ska beaktas vid betygssättningen understryker att resultatet på ett nationellt prov normalt sett har en större betydelse än vilket annat enskilt prov eller bedömningsunderlag som helst. Det framgår vidare att med särskilda skäl avses sådana situationer där det finns ovanliga och särskilt beaktansvärda omständigheter som gör att den betygssättande läraren ska kunna göra ett avsteg från huvudregeln att resultatet på ett nationellt prov särskilt ska beaktas vid betygssättningen. Typiskt sett bör det vara fråga om situationer där provresultatet eller resultat på delprov inte ger en rättvisande bild av vad som tidigare är känt om elevens kunskaper och detta beror på omständigheter som eleven inte själv råder över. Det kan exempelvis vara fråga om felande teknik och hjälpmedel som inte fungerat vid ett delprov. Det kan också vara fråga om personliga förhållanden, t.ex. dödsfall i familjen eller vänkretsen eller andra omvälvande händelser. (prop. 2017/18:14, s. 26)

I förarbetena till bestämmelsen framgår även att lärare måste kunna ge elever återkommande chanser att visa sina kunskaper och förmågor och det

måste även fortsättningsvis finnas utrymme att ta hänsyn till detta vid betygssättningen. Läraren ska alltså vid betygssättningen beakta även de kunskaper och färdigheter eleven utvecklat och uppvisat efter ett provtillfälle. Detta kan leda till att elevens betyg avviker från provresultatet. (prop. 2017/18:14, s. 26)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gnesta kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller att särskilt beakta resultatet av det nationella provet vid betygssättning. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

Praktisk arbetslivsorientering

Omständigheter som ligger till grund för bedömningen

Av intervjuer med lärare och med rektorn framgår att det finns elever som under läsåret går på lovskola i stället för att göra praktisk arbetslivsorientering (prao). På frågan hur huvudmannen säkerställer att alla elever får minst tio dagars prao från och med årskurs 8 svarar huvudmannen i en komplettering att arbete med uppföljning av lagkraven för prao görs årligen. Huvudmannen uppger vidare att det under hösten tas fram nya mallar för kvalitetsrapport som kommer att behandla anskaffning, uppföljning och kvalitetssäkring av prao i årskurs 8 och 9.

Rättslig reglering

Av skollagen framgår att huvudmannen ansvarar för att praktisk arbetslivsorientering anordnas för alla elever under sammanlagt minst tio dagar från och med årskurs 8. Syftet med praktisk arbetslivsorientering är att eleverna ska få kunskaper om arbetslivet inför kommande studie- och yrkesval.

Praktisk arbetslivsorientering för en elev ska i första hand anordnas på en arbetsplats och i andra hand genom att eleven deltar i undervisning på ett yrkesprogram i gymnasieskolan. Om det finns synnerliga skäl får andra former av arbetslivsorienterande insatser ersätta praktisk arbetslivsorientering för en elev. (10 kap. 8a § skollagen)

Skolinspektionens bedömning

Av ovan redovisade omständigheter framkommer inte att Gnesta kommun brutit mot bestämmelserna när det gäller anordnande av praktisk arbetslivsorientering. Ärendet ska därför avslutas i denna del.

X Christina Hjalmarsson

Beslutsfattare
Signerat av: Christina Hjalmarsson

X Henrik Helmér

Föredragande
Signerat av: Henrik Helmér

I ärendets slutliga handläggning har även utredare Lena Puman medverkat.